`Y Gwir yn Erbyn y Byd!`

Seren Tan Gwmwl

Rhif 7
Haf 1998

ffansin hanes annibynnol !

£1

Pwy yw gwir enillwyr `cwpan y byd`?

Seren Tan Gwmwl - 7 Ffynnon Jôb, Caerfyrddin, SA31 3HG (01267 233 588)
Y Ffalt, Clwb Dewi Sant, Eastgate, Aberystwyth (01970 615 051)

S AND MUSIC BY
TRUMMER/MICK JONES

BORED WITH THE U.S.A

E

DYMA`R NEGES .... Mae`r rhifyn hwn o *Seren Tan Gwmwl* yn cyfeirio llawer at wir enillwyr `Cwpan y Byd`, Unol Daleithiau`r America, ac yn arbennig gweithgareddau adran derfysg ryngwladol y wlad, y CIA. Gellid olrhain sut gyrhaeddodd America y safle o hegemoni rhyngwladol drwy edrych yn ôl mor bell â`r 18fedG. Bryd hynny datblygwyd syniadau economaidd rhyddfrydol wnaeth esgor ar gyfalafiaeth ac imperialaeth. Bryd hynny hefyd rheibiwyd trysorau ac adnoddau`r byd gan gwmniau masnachol Prydeinig ac Ewropeaidd. Y gystadleuaeth yma wnaeth greu`r amgylchiadau ar gyfer cyflafan 1914-1918. Wedi hynny, trodd oes newydd o ffyniant diddiwedd Henry Ford yn Ddirwasgiad Mawr y 1930`au, a chyfrannodd hyn at dwf Natsiaieth a ddilynwyd gan Gyflafan Mawr 1939-1945. Cipiwyd y

Y buddugwyr yn yr Ail Ryfel Byd oedd America. Cipiwyd y cwpan yng Ngorffennaf 1944 yn nhrafodaethau Breton Woods, ble sicrhaodd America reolaeth dros farchnadoedd Ewrop, a gwnaethant yn siwr bod cymorth Cynllun Marshall yn cael ei dalu nôl gyda chyfraddau llôg afresymol o uchel. Yn bwysicach sefydlwyd Banc y Byd a`r IMF yn yr un gynhadledd, fel arfau yn y Pax Americana diderfyn. Cryfhawyd eu safle drwy sefydlu Banc Datblygu Asia, Banc Datblygu Affrica, a Banc Datblygu` Americas. Roedd dylanwad ar rhain, fel yr IMF a Banc y Byd, yn dibynnu ar faint o arian oedd yn cael ei roi mewn gan bob gwlad.

I'M SO BORED — WITH THE

Y BWRDD GOLYGYDDOL

Golygyddion: Daniel Davies
Owen Llywelyn
John Tillman
(o`r chwith i`r dde)

HE CAN'T AFFORD A BAG—
SE-VEN DAYS A WEEK —

Canlyniad hyn i gyd yw y galluogodd America i ddylanwadu ar bwy oedd yn rheoli gwledydd - gyda dylanwad economaidd daeth dylanwad gwleidyddol. Mae`r rhifyn hwn yn dangos yr effaith trychinebus ar wledydd fel Chile, Zaire, Dwyrain Timor a Phrydain. Mae dylanwad America wedi effeithio ar ryddid, hawliau sifil, a hawliau gweithwyr - gweler yr erthyglau ar weithwyr o Lerpwl i Fachynlleth. Mae`r rhifyn hwn hefyd yn talu teyrnged i`r bobl arwrol hynny sydd wedi gwrthod derbyn gorthrwm eu meistri, sy`n gweithredu fel pypedau America a`r IMF. Y bobl hynny sydd, yng ngeiriau Xanana, arweinydd dewr pobl Dwyrain Timor YN GWRTHSEFYLL I ENNILL.

Y TALIFANS

Mae Seren Tan Gwmwl yn datgelu heddiw bod sect peryglus yn ceisio *brainwasho* meddyliau y genedl - y Talifans. Mae grwpiau o gyn-fyfyrwyr wedi cael eu recriwtio gan y sect, dan arweiniad sisnistr y Talifan Mawr. Mae modd eu handabod oherwydd eu siwtiau swanc, sbectolau ymyl oherwydd eu siwtiau swanc, sbectolau ymyl lliw a *filofaxes*. Yn wahanol i`w brodyr yn Afghanistan - y Taliban - mae`r Talifans yr llawer mwy peryglus a sinistr

Y Talifans yw penaethiaid yr adran Radio Shi-ite, yn Caerbull. Mae eu polisiau yn cynnwys gwahardd rhaglenni o safon ar y teledu, a sicrhau eu bod yn tawelu pob gwrthwynebiad wrth yr *infidels* sydd ddi yn addoli Allah Glynne Jones.

Y Talifan Mawr gyda`r Ayatollah

Dywedodd y Talifan Mawr `*It`s a people thing*`. Dyw`r Talifan ddim yn atebol i neb heblaw yr Ayatollah. Dywedir bod y gwrthdaro hyd yn hyn wedi golygu colledion enfawr i ddiwylliant Cymrae

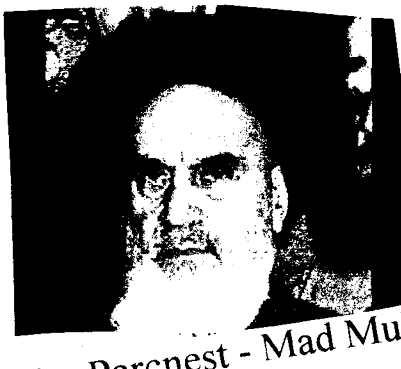

Jim Parcnest - Mad Mullah

Ray Gravell - Sad Mullah

Gerd Muller - Gerd Mullah

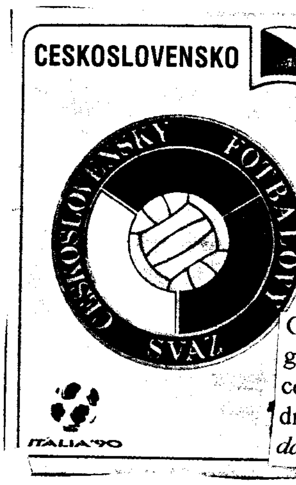

Bym Bohemaidd!

Mae hanes bywyd awdur y clasur anarchaidd *The Good Soldier Svejk*, **Jaroslav Hasek** yn un rhestr hir o ymddygiad cywilyddus. Roedd yn rebel, crwydryn, triwant, anarchydd, bradwr a Chomisar Sofietaidd. Yn fab i ysgolfeistr alcoholic, cafodd ddechreuad gwael mewn bywyd, ac aeth o ddrwg i waeth.

Ganed y triwant wrth reddf hwn ym Mhrâg ar Ebrill 30, 1883. Yn yr ysgol roedd yn ddiog, ac oherwydd amgylchiadau gwael y teulu, pan fu farw ei dad aeth yn syth i weithio mewn siop fferyllydd. Canlyniad hyn oedd.... wedi cymysgu rhai cemegau yn y siop mewn ymdrech i greu bom, llwyddodd i chwythu'n deilchion bob un o ffenestri'r siop, a disgynnodd y drws oddi ar y fframyn oedd yn ei ddal. Chafodd Hasek mo'i anafu, a'i ymateb i'r digwyddiad oedd *'Weithiodd hwnna'n dda iawn. Wnes i ei fwynhau'*!

Gyda'r hedyn cyntaf hwn o anarchiaeth wedi ei blannu aeth ymlaen i bethau mwy. Yn 14 oed cymrodd ran yn y terfysgoedd gwrth-Almaenaidd ym Mhrâg, gan rwygo posteri a datganiadau Ymerodraeth Awstria-Hwngari oddi ar welydd y ddinas, a thorri ffenestri adeiladau'r llywodraeth, cyn mynd ymlaen i gynnau tân yng ngardd gefn Almaenwr.

Erbyn 1907 roedd y tueddiadau anarchaidd mor gryf yn Jaroslav Hasek, dychwelodd o daith grwydro o amgylch Moravia, Galicia a Hwngari i Brâg, a dechrau gweithio ar gylchgrawn anarchaidd. Yn y cyfnod hwn bu'n darlithio i weithwyr tecstiliau a glowyr mewn rhannau o Awstria, a chafodd ei labelu gan yr heddlu cudd fel *'person peryglus iawn'*.

Er bod ei gyd-anarchwyr i fod yn bobl oddefgar llwyddodd i wylltio hyd yn oed rhain pan werthodd feic y swyddfa am bris isel er mwyn iddo fedru mynd allan i yfed. Roedd wedi eu digio'n ddigonol i gael ei daflu allan o'r mudiad, er iddo achub eu bywydau ynghynt. Digwyddodd hyn pan ddaeth dyn o'r enw Pietro Pern i'w swyddfa yn hawlio ei fod yn anarchydd Eidalaidd, a gofyn iddyn nhw gyhoeddi erthygl ganddo oedd yn ymosod ar Ymerawdwr Awstri-Hwngari. Sylwodd Hasek bod y darn yn darllen fel petai wedi cael ei gyfiethu o'r iaith Czech, a rhybuddiodd ei gyd-anarchwyr o'r perygl.

Canfuwyd mai ysbiwr oedd Pern - cafodd ei wisgo mewn dillad merched, rhoddwyd chloroform iddo, a'i adael yn nghaets y mwnci yn Zoo Prague. Dinistriodd Hasek yr erthygl, ac ar yr un diwrnod daeth yr heddlu cudd i archwilio'r swyddfa. Byddai'r erthygl gan yr *agent provocateur* Pern wedi golygu 20 mlynedd o lafur caled i Hasek a'i gyd-anarchwyr. Dair wythnos yn ddiweddarach daeth dyn arall mewn i swyddfa'r anarchwyr. Roedd hwn yn gwisgo *bandages* o gwmpas ei ben ac roedd ganddo aeliau trwchus. Hawliau mai anarchydd Almaenaidd ydoedd.. Sylwodd Hasek bod rhywbeth yn rhyfedd am ei acen. Rhwygodd y *bandages* oddi ar ei wyneb a chanfod mai Pern ydoedd unwaith eto. Cafodd ei wisgo mewn dillad merched, rhoddwyd chloroform iddo, a'i adael yn nghaets y mwnci yn Zoo Prague - wnaeth e ddim dychwelyd eto!

IVAN HASEK

Symudodd Hasek ymlaen i achosi anhrefn pellach pan ddaeth yn olygydd cylchgrawn difrifol o'r enw *Animal World*. Wedi bod yn gweithio'n galed ar y cylchgrawn am wythnosau dechreuodd deimlo'n *bored*, a'i ffordd o ddatrys hyn oe dechrau dyfeisio anifeiliad newydd, a chyhoeddi ffeithiau anhygoel amdanyn nhw, pethau fel *'Mae llwythi peryglus o ddaeargwn Albanaidd wedi bod yn codi ofn ar drigolion Patagonia...'*. Dywedodd yn ei gyclhgrawn hefyd ei fod wedi darganfod olion pryfyn hynafol, a chafwyd hysbyseb oedd yn ceisio gwerthu dau *'thoroughbred werewolf'*

Ar ôl cael y sac unwaith yn rhagor penderfynodd ffurfio plaid wleidyddol newydd - sef *Y Blaid ar Gyfer Newid Araf a Chymhedrol o Fewn Terfynnau'r Gyfraith*, ac ar ei ffordd i gyfarfod cyntaf ei blaid cafodd ei arestio am ymosod ar heddwas, a'i garcharu am fis!!

Ar ddechrau'r Rhyfel Byd Cyntaf ceisiodd Hasek gyflawni ei dwyll mwyaf mentrus a pheryglus. Symudodd i fyw mewr puteindy dan ffug-enw sy'n golygu *kiss my arse* am-yn-ôl yn yr iaith Czech, gan honni ei fod yn cadw llygad ar weithgareddau uwch swyddogion byddin Awstria. Cafodd yr heddlu wybod yn syth, ac wedi iddyn nhw amgylchynu'r puteindy arestiwyd Hasek. Credai'r heddlu eu bod wedi dal ysbiwr pwysig, ond pan holwyd iddo pam yr oedd wedi gwneud yr hyn a wnaeth ei ateb oedd ei fod am sicrhau bod system heddlu Awstria'n gweithredu'n effeithiol. Pum niwrnod yn y carchar, a chonsgriptiwn i'r fyddin oedd y gosb

Svejk

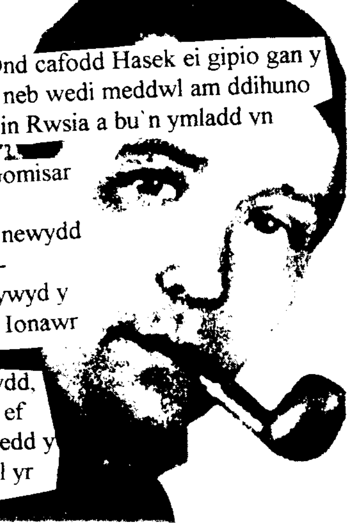

Cafodd ei anfon yn syth i'r Ffrynt yn Rwsia yn y gobaith y byddai'n cael ei ladd yn syth. Ond cafodd Hasek ei gipio gan y Rwsiaid ar ôl cael ei ddal yn cysgu mewn *dug out* - roedd pawb arall wedi ffoi ond doedd neb wedi meddwl am ddihuno Hasek druan! Wedi cyfnod mewn gwersyll milwrol ymunodd ag uned wirfoddol ym myddin Rwsia a bu'n ymladd yn erbyn ei gyd-wladwyr.

Yn dilyn y rhyfel aeth i Foscow yn 1918, a llwyddodd i ennill sawl dyrchafiad cyn gael ei benodi'n y diwedd yn Gomisar gyda'r teitl swyddol 'Pennaeth Adran Ryngwladol Adain Wleidyddol y Fyddin Goch'. Serch hynny, penderfynu dychwelyd i'w wlad (newydd) wnaeth Hasek yn 1920, gan deimlo y medrai gyfrannu at adeiladu Czechoslofacia newydd gyda dyfodol gwell. Chafodd Hasek ddim croeso yno: methodd ddod o hyd i swydd sefydlog, ac edrychai ei gyd-wladwyr arno fel bradwr a Bolshevik. Wedi dychwelyd i Czechoslofacia aeth ati eto i fyw y math anarchaidd o fywyd y bu'n byw cyn y rhyfel, sef un parti mawr di-ddiwedd. Doedd ei gorff ddim yn gallu dygymod â hyn, a bu farw ar Ionawr 3, 1923.

Jaroslav Hasek - rebel, crwydryn, triwant, anarchydd, bradwr a Chomisar Sofietaidd - O ie, a gyda llaw, ef hefyd oedd y dyn wnaeth ysgrifennu 4 pennod (roedd y llyfr i fod yn 6 phennod) o un o glasuron llenyddol yr Ugeinfed Ganrif - *The Good Soldier Svejk*.

Yn Santiago yn `73

25 mlynedd i eleni, yn 1973 bu farw unig Arlywydd Comiwnyddol Chile - Dr Salvador Allende Gossens. Mae hanes El Presidente yn un o frwydr arwrol i weithio dros wella safonau byw pobl gyffredin Chile, a hynny yn wyneb *sabotage* a phob math o *shenanigans* gwrth-ddemocrataidd gan fraich derfysgol Arlywydd Unol Daleithiau`r America, y CIA. Am dair mlynedd bu Salvador Allende yn Arlywydd democrataidd ar Chile, tan iddo gael ei ladd mewn *coup* ar Fedi 11, 1973, oedd yn cael ei arwain gan y llofrudd General Augusto **Pinochet** Ugarte - ffasgydd marchnad rydd oedd yn cael cefnogaeth Kissinger ac America, yn ogystal â bod yn un o gyfeillion mawr Thatcher.

Mae hanes cynnar Allende yn debyg iawn i hanes yr arch-chwyldroadwr Che Guevara - daeth o gefndir dosbarth canol, a chafodd addysg brifysgol yn astudio i fod yn feddyg. Fel gyda Che gwelodd Allende y tlodi a`r dioddefaint oedd yn cael ei achosi i bobl ei wlad gan gyfalafiaeth: yn wahanol i Che, credai Allende mai defnyddio`r system ddemocrataidd oedd yr ateb i`r broblem yn Chile, nid ei dymchwel.

Tra`n astudio ym Mhrifysgol Chile yn 1932 daeth Allende yn amlwg am ei syniadau Marcsaidd, ac yn 1933 bu`n un o`r rhai aeth ati i sefydlu Plaid Sosialaidd Chile. Cafodd ei ethol i`r Gyngres yn 193 a rhwng 1939 ac 1942 bu`n Weinidog Iechyd mewn clymblaid asgell chwith. Yn 1945 cafodd ei ethol i Senedd y wlad. Safodd am Arlywyddiaeth Chile bed. gwaith: yn 1952 daeth yn olaf, a safodd eto gyda chefnogaeth Sosialwyr a Chomiwnyddion yn 1958, gan ddod yn agos i ennill yr etholiad. Collodd eto yn 1964. Yn 1970 enillodd Allende 36.3% o`r bleidlais boblogaidd mewn râs dair ffordd, ac ar Dachwedd 3 daeth yn Arlywydd Chile.

Yn wahanol hefyd i nifer o bobl oedd yn galw`u hunain yn `Gomiwnyddion` roedd Allende yn credu`n gryf mewn hawliau sifil, ac yn parchu democratiaeth. Credai mewn sosialaeth wrth bob dosbarth cymdeithasol, ar gyfer pawb - ac nid oedd yn credu`n biwritanaidd yn syniadau Marx. Beirniadodd Allende aelodau Plaid Gomiwnyddol ei wlad am fethu addasu syniadau Marx i sefyllfa arbennig Chile, a dywedodd eu bod yn rhy ideolegol, a`u bod yn poeni gormod am syniadau, a dim digon am bobl gyffredin. Serch hynny, roedd yn casau imperialaeth economaidd a gwleidyddol America, ac yn gweld rhain fel y gwraidd i broblemau pobl Chile.

Rhwng 1970 ac 1973 cafwyd rhaglen ddiwygio gan Allende oedd yn debyg iawn i`r hyn wnaeth Castro Cuba pan ddaeth yn arweinydd yn 1959. Gwladolo y gweithfeydd copr, daeth â sancsiynau economaid erbyn Cuba i ben, prynodd nifer o ddiwydiannau pwysig. Aeth hefyd ati i ail-ddosbarthu cyfoeth trw rewi prisiau a chodi cyflogau, ac ail-gychwynodd y berthynas â China a Cuba. Er bod ei bolisiau wedi arwain at chwyddiant aruthrol o fewn Chile - roedd wedi`r cwbl yn cyfaddef nad economeg oedd un o`i gryfderau - llwyddodd Allende i ennill cefnogaeth y bobl gyffredin. Yn etholiadau`r Gyngres yn 1973 sicrhaodd ei gefnogwyr 44% o`r bleidlais.

Roedd syniadau Allende yn wahanol iawn i rai Comiwnyddion amlwg eraill - yn gyntaf doedd ganddo ddim diddordeb o gwbl mewn economeg, ac roedd yn teimlo`n emosiynol am ddioddefaint gwerin ei wlad. Credai mewn creu **Ffordd Chileaidd at Sosialaeth**, a gwelai nad oedd modd bod yn ideolegol yn y frwydr yn erbyn cyfalafiaeth ac imperialaeth America gan bod amodau unigryw yn bodoli ym mhob gwlad. Tra`n Weinidog Iechyd roedd wedi gweld sut roedd pobl ei wlad yn gorfod byw, gyda diffyg bwyd, alcoholiaeth, marwolaethau plant, tai gwael, anllythrennedd, ac ecspolitio di-ddiwedd gan gwmniau cyfalafol rhyngwladol.

Serch hynny, roedd nifer o bobl yn anfodlon gyda`r hyn yr oedd wedi cyflawni. Roedd y dosbarth canol yn protestio ar y strydoedd, a`r fyddin yn aflonyddu. Roedd hefyd wedi llwyddo i ddigio America. Ar Fedi 11, 1973 bu farw Allende. Mae rhai`n dweud iddo saethu ei hun yn ystod y *coup* milwrol dan arweiniad Pinochet, tra bod eraill yn dweud ei fod wedi cael ei saethu. Daeth y cyfnod mwyaf gobeithiol yn hanes Chile i ben, ac arweiniodd at 17 mlynedd ddu dan arweiniad y llofrudd Pinochet.

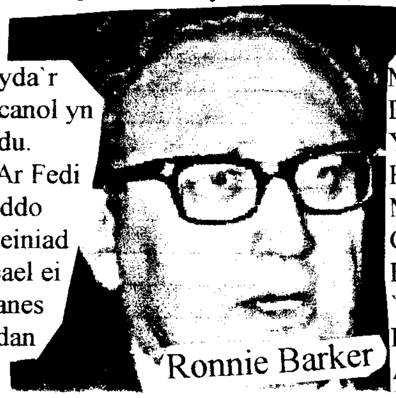

MAE STORI ALLENDE, AC YN ARBENNIG SU DDAETH EI GYFNOD FEL ARLYWYDD I BEN YN UN PENNOD CYWILYDDUS ARALL YN HANES YMYRRAETH Y CIA YM MATERION MEWNOL GWLEDYDD ERAILL. GWLEDYDD OEDD WEDI DEWIS FFORDD WAHANOL O FYW I UN AMERICA, AC OEDD FELLY, YN `DARGED CYFREITHLON` I DERFYSG RHYNGWLADOL AC IMPERIALAETH AMERICA.

Bu`r CIA yn cynnal diddordeb gweithredol ym materion mewnol Chile mor bell yn ôl ag 1962. Yn y flwyddyn honno sefydlodd John F Kennedy *Special Group 5412* er mwyn ceisio dylanwadu ar yr etholiad arlywyddol fyddai`n cael ei gynnal yn 1964. Erbyn 1964 roedd Mr Vietnam ei hun, Lyndon B Johnson yn Arlywydd America, ac roedd y CIA yn gwario $2.6 miliwn ar y dasg o geisio trechu Allende yn yr etholiad.

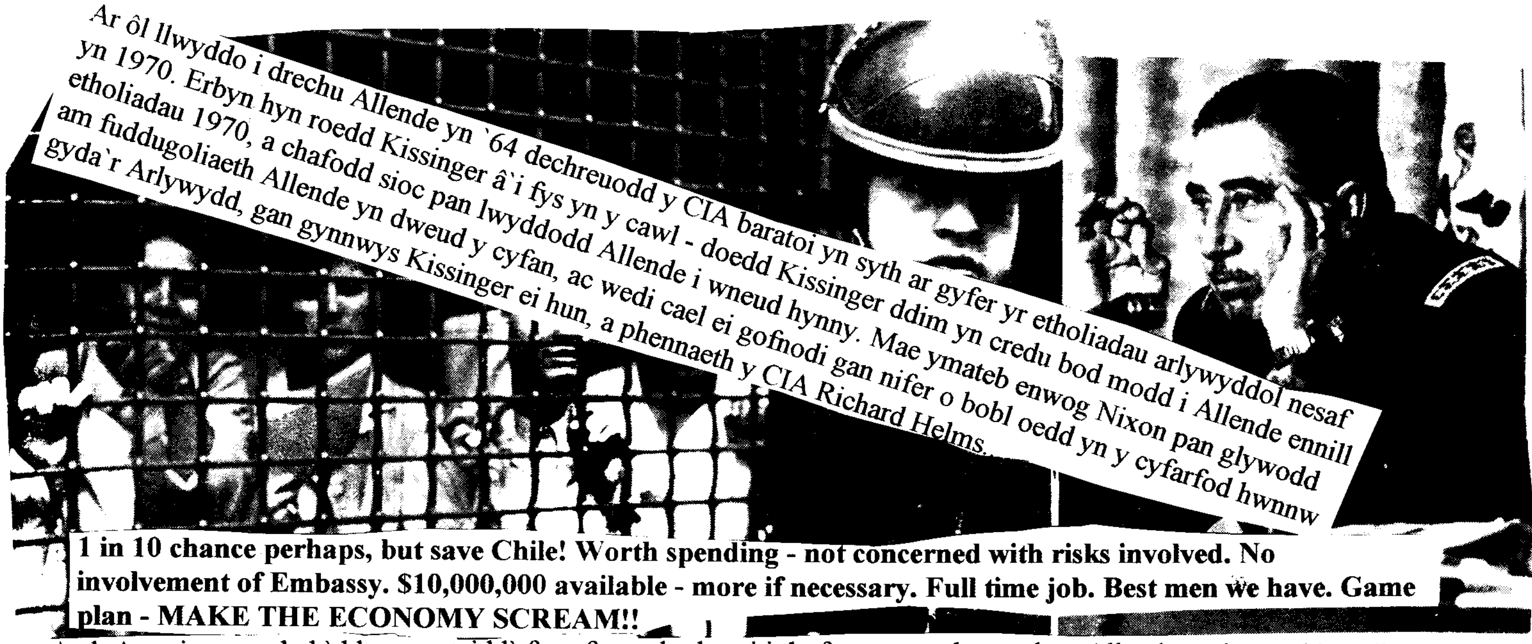

Ar ôl llwyddo i drechu Allende yn `64 dechreuodd y CIA baratoi yn syth ar gyfer yr etholiadau arlywyddol nesaf yn 1970. Erbyn hyn roedd Kissinger â`i fys yn y cawl - doedd Kissinger ddim yn credu bod modd i Allende ennill etholiadau 1970, a chafodd sioc pan lwyddodd Allende i wneud hynny. Mae ymateb enwog Nixon pan glywodd am fuddugoliaeth Allende yn dweud y cyfan, ac wedi cael ei gofnodi gan nifer o bobl oedd yn y cyfarfod hwnnw gyda`r Arlywydd, gan gynnwys Kissinger ei hun, a phennaeth y CIA Richard Helms.

1 in 10 chance perhaps, but save Chile! Worth spending - not concerned with risks involved. No involvement of Embassy. $10,000,000 available - more if necessary. Full time job. Best men we have. Game plan - MAKE THE ECONOMY SCREAM!!

Aeth America - y wlad `ddemocrataidd` fwyaf yn y byd - ati i drefnu ymgyrch yn erbyn Allende, y dyn oedd wedi cael ei ethol yn Arlywydd democrataidd gan ei bobl. Dywedodd Nixon *`Os yw`r Comiwnyddion yn rhoi arian i gefnogi pleidiau gwleidyddol, rwy`n credu y dylai`r US wneud yr un peth, a gwneud hynny`n gyfrinachol fel ei fod yn effeithiol`*. Dechreuwyd ymgyrch bropaganda yn erbyn Allende, a`r hyn roedd Nixon yn galw`n *Track 1* yn y frwydr, sef ceisio troi pobl Chile yn erbyn Allende.

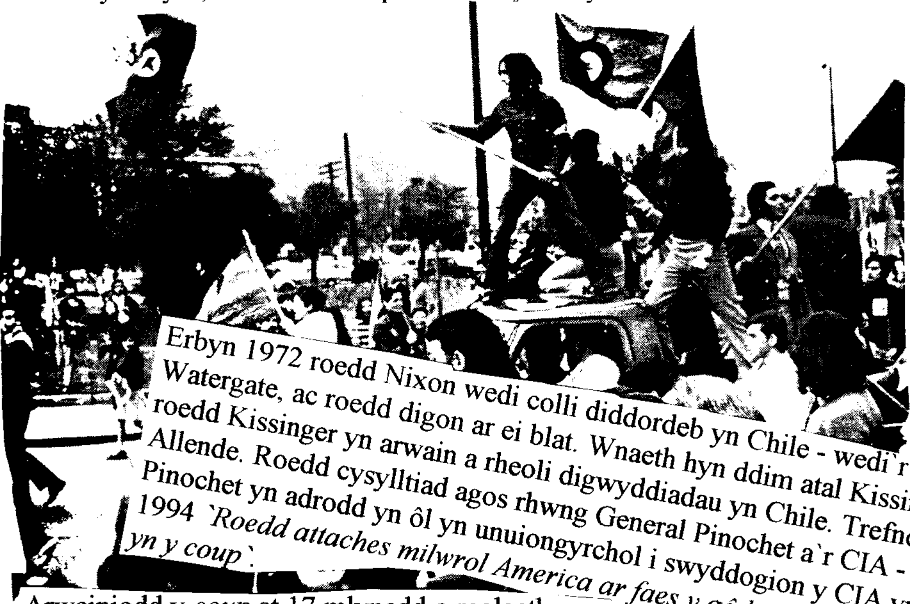

Roedd *Track 1* yn cynnwys anfon newyddiadurwyr i Chile oedd yn gweithio`n uniongyrchol i`r CIA, a recriwtiwyd a hyffroddwyd dros 20 newyddiadurwr o 10 gwlad gwahanol. Ar yr un pryd apeliodd America ar Eduardo Frei, arweinydd Plaid Chile o`r Democratiaid Cristnogol, ac i roi pwysau ychwanegol ar Frei trefnodd y CIA bod aelodau blaenllaw o`r Eglwys Gatholig o`r Almaen a`r Eidal yn ymweld ag ef. Pan fethodd yr ymdrechion hyn i gyd, doedd dim byd ar ôl ond *Track 2*, sef defnyddio grym i gael gwared ar Allende. Dywedodd yr arch-derfysgwr rhyngwladol Henry Kissinger... ***`I don`t see why we need to stand by and watch a country go communist because of the irresponsibility of its own people`***.

Erbyn 1972 roedd Nixon wedi colli diddordeb yn Chile - wedi`r cyfan roedd yn brwydro yn erbyn cyhuddiadau Watergate, ac roedd digon ar ei blat. Wnaeth hyn ddim atal Kissinger serch hynny, ac o`r cyfnod hwn ymlaen roedd Kissinger yn arwain a rheoli digwyddiadau yn Chile. Trefnodd bod byddin Chile yn arwain *coup* yn erbyn Allende. Roedd cysylltiad agos rhwng General Pinochet a`r CIA - pan lwyddodd y coup ar Fedi 11 1973, roedd Pinochet yn adrodd yn ôl yn unuiongyrchol i swyddogion y CIA yn Chile. Mae William Colby ei hun yn dweud yn 1994 *`Roedd attaches milwrol America ar faes y gâd gyda unedau o fyddin Chile, ac roedden nhw`n cymryd rhan yn y coup`*.

Arweiniodd y *coup* at 17 mlynedd o reolaeth gan Pinochet. Ffasgydd milwrol oedd Pinochet, a daeth yn enwog drwy`r byd o fewn dim amser am ddienyddio a llofruddio pobl yn eu miloedd, llosgi llyfrau *Nazi-style*, a phoenydio. Roedd hefyd yn gyfrifol am agor marchnadoedd Chile i gael eu hecsploitio gan gwmniau cyfalafaol rhyngwladol, a chyflwyno marchnad rydd heb ddim rheolaeth, gan greu bwlch enfawr rhwng y tlawd a`r cyfoethog. Roedd yn gyfaill agos i Thatcher hefyd!

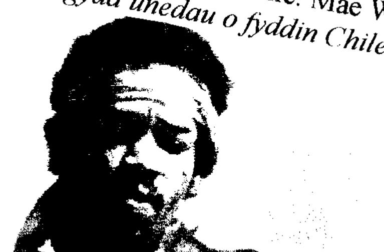

Voodoo Chile...
Y CIA lan i`w
Hen-drics.

It`ll Allende`n tears

Mae Seren Tan Gwmwl yn cofio Salvador Allende. Mae hefyd yn cofnodi *sabotage* America o wasg rydd, etholiadau rhydd, ac economi Chile. A phan fethodd rhain i gyd, o`u defnydd o rym a thrais yn erbyn arweinydd democrataidd. Pan oedd Pinochet a bwledi Washington yn bomio palas arlywyddol Chile, dywedodd Salvador Allende....

`Wna i ddim ymddiswyddo. Wna i ddim. Rwy`n fodlon gwrthsefyll gyda phob dull posib, hyd yn oed os yw`n golygu colli fy mywyd, fel bod hyn yn wers yn hanes gwarthus y rhai sydd â grym, ond sydd heb y gallu i ymresymu`.